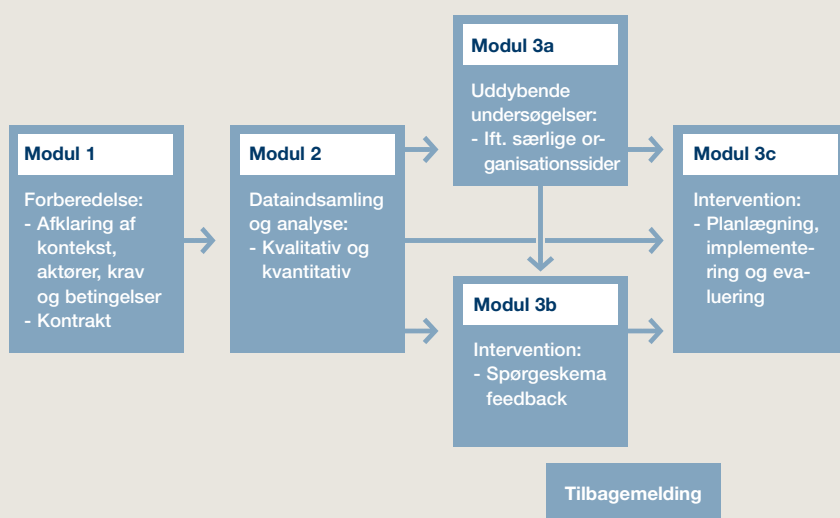

Virksomheders psykosociale arbejdsmiljøindsats – eksempler fra Norge, Spanien og Polen

En rapport præsenterer tiltag til at forbedre det psykosociale arbejdsmiljø i virksomheder i Norge, Spanien og Polen. Rapporten er udarbejdet under et konsortium om udvikling af metoder til forebyggelse af dårligt psykisk arbejdsmiljø.

Figuren viser PrevenLab-metodens tre moduler og relationerne imellem dem. Som det fremgår, er modul 3 opdelt i tre dele (a, b og c). Selve interventionsdelen (modul 3c) består af fem faser: 1) Behovsanalyse, 2) Identifikation af rammer og betingelser, 3) Identifikation og involvering af aktører, 4) Mål-sætning, design og implementering, 5) Evaluering.

En spansk metode: PrevenLab

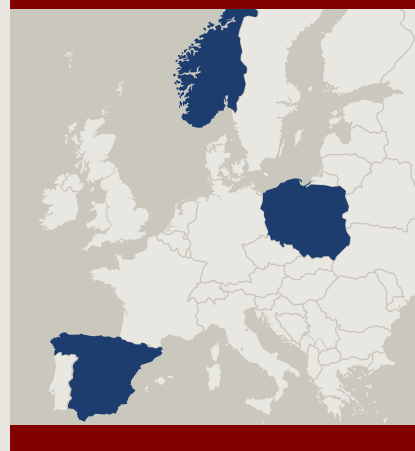
PrevenLab er en metode til kortlægning af og intervention i virksomheders psykosociale arbejdsmiljø. Metoden er udviklet (og under stadig bearbejdning) af forskere ved universitetet i Valencia. Den bygger på en teoretisk model, AMIGO, der – ud fra et helhedsperspektiv – beskriver organisationer som bestående af forskellige sider og disses indbyrdes forhold. Denne teoretiske model danner baggrund for PrevenLab-metoden i forhold til både udredning,

analyse og intervention. PrevenLab-metoden tilstræber at tage højde for, at de psykosociale faktorer er komplekse, og at det er nødvendigt at se på flere niveauer i virksomheden, når man skal undersøge psykosociale risici. PrevenLab-metoden består overordnet af tre moduler (se figuren):

Modul 1, hvor konteksten, aktørerne og de givne krav og betingelser for metodens anvendelse skal klarlægges.

Indsamling af viden på europæisk plan

Konsortiet om udvikling af metoder til forebyggelse af dårligt psykisk arbejdsmiljø er oprettet som en del af velfærdsaftalen fra juni 2006. Konsortiets arbejde drejer sig især om at finde frem til konkrete forebyggelsesstrategier på virksomhedsniveau. Konsortiet har desuden en vigtig opgave med at afdække den eksisterende viden om, hvordan man arbejder med at forbedre det psykosociale arbejdsmiljø i forskellige europæiske lande.

Modul 2, hvor data indsamles ved hjælp af et spørgeskema (bestående af både en kvalitativ og en kvantitativ del) og hvor der foretages en overordnet analyse af disse data.

Modul 3, hvor selve interventionen planlægges, gennemføres og evalueres.

Hvad gør Norge?

Den partcipatoriske tilgang, dvs. at man inddrager medarbejderne i problematikker om arbejdsmiljøet, er udbredt i Norge både når det gælder lovgivning, samarbejdsstrukturer og forskning. I Norge anvender man flere metoder på det psykosociale område på baggrund af den partcipatoriske tilgang, fx metoderne "egenvurdering", "klistrelappmetoden" og "kortmetoden". Det er dog primært erfaringer med Risk Management-metoden i StatoilHydro i Norge, som dominerer beskrivelsen af de norske erfaringer i rapporten.

StatoilHydro i Norge har brugt den britiske metode

Siden 2004 har StatoilHydro brugt Risk Management-metoden, som er udviklet i Storbritannien (Se NFA-faktaark nr. 38). Virksomheden har gennemgået metoden grundigt, før den blev implementeret. StatoilHydros konklusion er, at metoden ikke overordnet behøver en særlig tilpasning hverken til lovgivningsmæssige eller virksomhedsspecifikke forhold. Virksomheden har dog lagt særlig vægt på visse elementer i metoden og har også udviklet nogle supplerende tiltag specifikt tilpasset StatoilHydros forhold. Det drejer sig bl.a. om et overvågningssystem, ekstern benchmarking, intern markedsføring, løbende opfølgning, netværksdannelse mellem ledere og hensyntagen til organisationsforandringer i planlægningsfasen.

Hvad kan vi bruge i Danmark?

Den norske anvendelse af Risk Management kan i dansk sammenhæng

- illustrere, at anvendelsen af en udenlandsk metode ikke nødvendigvis kræver et stort tilpasningsarbejde, men at denne erkendelse opnås netop ved at teste og evaluere metodens anvendelse i den nye sammenhæng
- fungere som eksempel på, hvordan man kan efterprøve og tilpasse udenlandske metoder i en ny kontekst.

Hvad gør Polen?

I de seneste år er det i Polen stadig mere anerkendt, at psykosociale faktorer spiller en rolle for arbejdsrelateret stress. Der har i vidt omfang været fokus på interventioner rettet mod den enkelte medarbejder frem for interventioner på det organisatoriske niveau, fx organisatoriske processer, roller og krav.

Nationalt projekt indledt i 2008

I 2008 har det polske arbejdsmiljøinstitut CIOPI indledt et stort nationalt projekt, "Improvement of Safety and Working Conditions". Projektet har til formål at forbedre sikkerheds- og arbejdsbetingelser på polske arbejdspladser, og det fokuserer bl.a. på organisatoriske spørgsmål og virkemidler. Konsortiet har ikke fundet en metode eller et redskab med organisatorisk fokus på det psykosociale område, der er udviklet og anvendt i Polen.

Hvad kan vi bruge i Danmark?

Den målrettede formidling om arbejdsmiljørelaterede emner til små og mellemstore virksomheder via det polske arbejdsmiljøinstitut CIOPI's hjemmeside kan være til inspiration i dansk sammenhæng. Formidlingen drejer sig bl.a. om regler og tekniske standarder, centrale institutioner samt om arbejdsgiverens pligter og tidsfrister. Adressen på den engelske del af CIOPI's hjemmeside er www.mikrofirmabhp.pl/6718.html. Se eksemplet under "Construction".

> Hvad kan vi bruge i Danmark?

Den spanske metode kan i en dansk sammenhæng inspirere ved

- sit helhedsorienterede syn på organisationer og sit fokus på at integrere arbejdet med det psykosociale arbejdsmiljø med virksomhedens øvrige aktiviteter, mål og strategier
- sit fokus på den psykologiske kontrakt,

dvs. den gensidigt forpligtende kontrakt mellem ledelse og medarbejdere om forventninger, løfter og forpligtelser, der går ud over den formelle kontrakt.

Metoden udgør en udfordring i en dansk sammenhæng idet den

- i sin nuværende udformning fordrer involveringen af en ekstern facilitator

- sent eller i ringe grad tager højde for medarbejdernes involvering i processen.

Metoden kan umiddelbart virke meget omfattende. Det vil kunne overvejes evt. at tilpasse metoden til små virksomheder, hvilket dog kræver en nærmere undersøgelse.

EN AF FLERE RAPPORTER

Resultatet af konsortiets arbejde bliver præsenteret i en række selvstændige rapporter. Rapporten med eksempler fra Norge, Spanien og Polen er nummer tre i serien. Første rapport vedrørte erfaringer fra Storbritannien. Anden rapport beskrev eksempler fra hhv. Tyskland, Irland og Italien. Se www.arbejdsmiljoforskning.dk.

PROJEKTDELTAGERE

Konsortiet består af specialister fra henholdsvis Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, NFA, og Arbejdstilsynet, AT. Kontaktpersoner for konsortiet: Seniorforsker Karina Nielsen, NFA, kmn@arbejdsmiljoforskning.dk, og specialkonsulent Mette Cordes, AT, mc@at.dk.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

"Strategier for virksomheders forebyggende indsats til forbedring af det psykosociale arbejdsmiljø – eksempler fra Norge, Spanien og Polen". Af Ann-Louise Holten, Ulrik Gensby og Karina Nielsen. Rapporten kan downloades på www.arbejdsmiljoforskning.dk eller købes på www.arbejdsmiljobutikken.dk.

Det Nationale
Forskningscenter
for Arbejdsmiljø

Lersø Parkallé 105
2100 København Ø

Tlf 39 16 52 00
Fax 39 16 52 01

nfa@arbejdsmiljoforskning.dk
www.arbejdsmiljoforskning.dk